

memorii | jurnale

Drepturile de traducere ale acestei cărți
au beneficiat de subvenție din partea Ministerului Italian
al Afacerilor Externe și al Cooperării Internaționale.

Sara Turetta se naște în 1973 la Vercelli și își petrece primii șapte ani din viață între Belgia și Olanda. În 1980 se întoarce împreună cu familia în Italia, unde urmează liceul clasic și își finalizează studiile la Universitatea Catolică din Milano, Facultatea de Litere Moderne–Comunicare Socială. După mai multe experiențe de voluntariat cu bătrâni și persoane cu dizabilități, în jurul vârstei de douăzeci de ani începe să se implice în activitatea unui adăpost pentru câini, dedicându-se animalelor abandonate. După terminarea facultății începe să lucreze în domeniul comunicării și în 2000 se angajează la agenția internațională de publicitate Saatchi & Saatchi.

În 2001, când masacrarea câinilor fără stăpân din România șochează opinia publică, Sara pleacă la București pentru a duce ajutoare, urmând exemplul lui Brigitte Bardot. În anul următor își dă demisia de la Saatchi și se mută la Cernavodă, un oraș al cărui primar a acceptat să oprească uciderea câinilor. Locuiește acolo timp de patru ani, iar din 2006 până în 2017 face lunar naveta Italia–România, coordonând acest proiect.

În 2005 fondează Save the Dogs and other Animals Italia și în 2006 deschide un sediu la Milano, care se ocupă de strângerea de fonduri și comunicare. Astăzi, asociația sa adună circa 1,7 milioane de euro anual și are circa 60 de colaboratori în Italia și România, pe lângă diferiți parteneri internaționali și mii de donatori.

În 2017 se inaugurează cea mai mare clinică veterinară din România, realizată în interiorul centrului „Urme de bucurie“, unde Save the Dogs primește sute de animale abandonate. Spitalul și adăposturile sunt o construcție unică în Europa de Est.

În 2012, președintele Italiei îi acordă titlul de Cavalier al Ordinului Stela Italiei; a primit numeroase premii, printre care, tot în 2012, premiul Wangari Maathai al asociației La Sud; premiul Christian Marsh al organizației britanice WSPA; premiul Jeanne Marching al asociației britanice The Jeanne Marching Trust în 2016; premiul Clarissa Baldwin al organizației britanice Dogs Trust în 2017 și premiul Margherita d'Argento în 2022.

Sara Turetta

Urme de bucurie
și alte amintiri românești
ale unei italience

Traducere din italiană
de Liliana Nechita

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Iuliana Glăvan
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Alina Dincă
DTP: Florina Vasiliu, Veronica Dinu

Tipărit la Artprint

Sara Turetta
I cani, la mia vita
© 2020 by Edizioni Sonda srl, Milano
All rights reserved

© HUMANITAS, 2022, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Turetta, Sara

Urme de bucurie și alte amintiri românești ale unei italience / Sara Turetta;

trad. din italiană de Liliana Nechita. – București: Humanitas, 2022

ISBN 978-973-50-7693-1

I. Nechita, Liliana (trad.)

821.131.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

„Știți de ce în treizeci de ani nu am reușit să facem ceva în țara asta? Pentru că ne mințim toți unii pe alții, de la cel mai mic la cel mai mare.“ —Aurel, localnic în vârstă din Cernavodă, care a lucrat ca zidar în Sicilia timp de unsprezece ani și s-a întors în țară după un grav accident de muncă

Cuprins

Cuvânt înainte pentru cititorii mei din România.	9
Masacrul de lângă noi	13
În drum spre România	20
Coborârea în infern.	28
Întoarcerea în București.	35
Strigătul de ajutor din Cernavodă	44
Cea mai dificilă alegere	55
„Ciumații“	66
Fotografiile care schimbă totul.	78
Deziluzii, una după alta.	90
Are tata grijă	103
Un coșmar cu ochii deschiși	117
„Dar dumneavoastră ce vă iese din asta?“	125
Sfârșitul unei prietenii, începutul unei iubiri	132
Trei ani de satisfacții și o întâlnire neașteptată	144
Se rupe coarda.	158
Adăpostul trebuie să se facă	167
Întoarcere forțată la Cernavodă	178
Adio, Massimo	189
Visul devine realitate	199
La doi pași de război	208
Cristian Mungiu, un om ieșit din comun	220
<i>Spasiba</i>	224
Epilog	237
Mulțumiri.	245

Cuvânt înainte pentru cititorii mei din România

Mă aflu aici, la Isaccea, la granița cu Ucraina, și privesc cu uimire mulțimea de refugiați care se revarsă spre România.

Pe lângă confuzia și durerea pe care le resimt în fața acestei tragedii, un alt sentiment mă copleșește: sunt surprinsă să constat că o parte semnificativă a societății românești s-a mobilizat pentru a ajuta refugiații cu o generozitate și o abnegație pe care nu le-am mai văzut.

Mii de români primesc în casele lor familii întregi care fug din fața războiului. Alții ajung aici cu propriile mașini pentru a însoți refugiații spre gări sau aeroporturi. Unii ajung la tabăra de la graniță cu mașinile pline de bunuri de primă necesitate, uneori văd și pungii de crochete pentru câini și pisici...

Chiar aici, la graniță, în martie 2022, pe malul acestui fluviu care-mi e atât de familiar, îmi dau seama că România pe care o am astăzi în fața ochilor nu mai este țara în care m-am mutat acum douăzeci de ani și despre care povestesc în primele capitole ale acestei cărți.

Îmbunătățirea generală a condițiilor economice a permis apariția ideii de „comunitate“ și ieșirea din individualismul care domina în anii 2000.

Spre surprinderea mea, această comunitate oferă acum spațiu și acelor ființe protagoniste ale tragediei care m-a adus aici în îndepărtatul an 2001, mult iubirii mei câini nu mai sunt priviți ca „animale folositoare“, între timp au devenit „membri de familie“.

Este adevărat că progresul acestei țări (ca peste tot în lume) este lent și că are două viteze: cel de la oraș e mai impetuos decât cel din mediul rural, iar în anumite regiuni este chiar mai evident decât în altele. Dar progresul există și trebuie să fim dispuși să-l vedem, să nu ne lăsăm învinși de micile sau marile înfrângeri cotidiene.

Privind în urmă, așa cum fac în această carte de memorii, reușim să apreciem mai mult România din zilele noastre și să observăm numeroasele schimbări pozitive din ultimele două decenii. Este evident că a apărut o nouă mentalitate, mai ales datorită tinerilor din mediul urban, care călătoresc în toată lumea și lucrează în companii internaționale. S-a dezvoltat puternic un sector românesc non-profit, în timp ce în anii 2000 erau doar organizații străine care veneau cu proiectele lor. Și, nu în ultimul rând, numeroși reprezentanți ai instituțiilor dau dovadă de o sensibilitate modernă, europeană, demonstrând implicare civică și abilități organizatorice.

De aceea nu aș dori pentru nimic în lume ca această carte să alimenteze pesimismul cititorilor sau ca aceștia să rămână cu impresia că le judec țara, care a devenit puțin și a mea, și de care, mărturisesc, mă simt profund legată. Îmi dau seama de asta nu doar în timpul competițiilor sportive când susțin Italia și România, ci mai ales când mă emoționez văzând manifestările de protest față de tragedia

de la *Colectiv* sau când societatea câștigă în lupta pentru drepturile oamenilor.

Astăzi, în ciuda deziluziilor prin care am trecut (și care, în realitate, m-au întărit sufletește), pot spune că centrul „Urme de bucurie“ de la Cernavodă e unul dintre locurile în care sunt fericită, pentru că el întruchipează efortul tuturor celor care au trudit zilnic pentru a-l realiza și a-l menține. Este un loc care emană demnitate și frumusețe, ar putea fi în Elveția sau în Danemarca, dar se află acolo, în Dobrogea voastră, înconjurat de podgorii, cu o priveliște către valurile Dunării.

Îmi doresc din inimă ca această carte să poată transforma centrul din Cernavodă într-un bun colectiv și să fie sursă de inspirație pentru instituții și asociații.

Și, nu în ultimul rând, aș vrea să știți că luptele pentru o Românie mai dreaptă și mai echilibrată sunt și ale mele; chiar dacă văd lucrurile prin prisma drepturilor animalelor și a muncii la Save the Dogs, inima mea bate la unison cu inimile românilor care luptă să construiască o țară mai bună.

Sper ca bătăile inimii mele să ajungă până la voi, dragi cititori.

Masacrul de lângă noi

La Milano, în elegantele birouri ale companiei Saatchi & Saatchi, la câțiva pași de piața San Babila, e o dimineață ca toate celelalte.

Obișnuita noastră frenezie, a agenților care trebuie să predea campaniile publicitare pentru clienții lor și care aleargă dintr-un departament în altul; frecușul cotidian cu departamentul de creație și nesfârșitele tratative cu producția pentru a termina la timp.

În urmă cu un an, în 2000, când m-am angajat la această agenție de publicitate prestigioasă, am sărit în sus de bucurie: mă resemnasem deja cu gândul că nici o redacție nu-mi va deschide porțile și că dorința mea de a fi independentă din punct de vedere economic nu era compatibilă cu o carieră jurnalistică în Italia. Astfel încât, în mod pragmatic, mă îndreptasem spre activitatea publicitară. Desigur, munca de agent publicitar mă ține mereu în priză și mărturisesc că uneori îmi e greu să țin ritmul. Dar sunt hotărâtă să merg înainte pe drumul acesta și visez să urc toate treptele acestei agenții sau ale alteia.

Însă la Saatchi & Saatchi toți mă cunosc datorită unui alt motiv: pasiunea mea uriașă pentru animale, în special pentru câini.

Încă din universitate îmi dedic sâmbetele libere câinilor închiși în adăpostul din Pieve Fissiraga, aproape de Lodi, sau celor maltratați în fermele din Milano Sud. De multe ori mă întorceam la birou luni dimineața radiind de bucurie și povesteam aventurile mele de pe câmpurile lombarde. Cum a fost aceea cu un setter alb cu negru, ținut în lanț, eliberat noaptea, sub o ploaie teribilă, și adoptat în mod fericit în cartierele lumii bune din Milano! Sau precum povestea bătrânului yorkshire închis într-un coteț de păsări, cu ochii plini de puroi și căruia îi găsisem o nouă casă... Văzusem atâtea!

În timpul liceului mă dedicasem voluntariatului având grijă de persoanele cu dizabilități sau de bătrâni, dar la un moment dat a apărut Porthos, primul câine al familiei.

Porthos, primul câine

Dragostea mea pentru câini are rădăcini care ajung în prima copilărie, dar a explodat în 1989, odată cu sosirea primului câine în familie. Porthos era un cățel negru, semăna cu un labrador, dar era mai mic și mai rotofei, cu coada covrig. S-a îmbolnăvit la scurtă vreme de o insuficiență renală gravă și s-a zbatut între viață și moarte timp de câteva săptămâni. Mi-amintesc perfuziile interminabile, locul lui se afla lângă cămin, mi-o amintesc pe mama, în lacrimi, pentru că prognoza medicilor era negativă:

— Nu va reuși să reziste, e o formă foarte gravă.

Însă Porthos a rezistat, chiar dacă a rămas doar cu o jumătate de rinichi care funcționa.

După doisprezece ani, când și starea acelei jumătăți de rinichi s-a înrăutățit, veterinarul ne-a spus, privind ecografia:

— Cred că v-a iubit mult câinele vostru, altfel nu-mi explic cum de a reușit să ajungă la vârsta asta. E dificil să supraviețuiești atât de mult în aceste condiții...

Decizia de a-i întrerupe viața a fost unul dintre momentele cele mai dramatice ale familiei mele. Eu și mama am fi vrut să-l scutim de suferințe inutile, dar tata și fratele meu, Davide, continuau să amâne. Mi-amintesc că am chemat de două ori veterinarul și tot de atâtea ori am renunțat pentru că nu era încă momentul.

Bărbații din familie s-au convins că limita fusese depășită când Porthos a început să vomite bucăți de stomac.

— Sara, du-te să aduci veterinarul. Nu mai e nimic de făcut! mi-a spus mama la telefon.

Porthos era întins în grădină. Când m-a văzut sosind, a început să dea din coadă cu ultimele sale forțe, fericit că eram acolo. Era sfârșit, dar continua să ne arate toată dragostea sa.

L-am lăsat să plece dintre noi acolo, în mijlocul ierbii, înconjurat de toată familia. A fost îngropat sub marele stejar din grădina casei.

El mi-a stârnit dorința de a intra în lumea câinilor abandonate sau maltratate și mi-am dat seama că eram foarte fericită când îmi petreceam timpul alături de ei sau când reușeam să salvez câte unul de la o viață de suferințe.

Iată de ce nu mă pot abține să nu le povestesc colegilor necazurile și succesele voluntariatului meu de la sfârșitul săptămânii.

Tocmai datorită faptului că eram cunoscută ca activistă, într-o dimineață am găsit pe birou ziarul *Corriere della Sera*, cu un bilețel lipit pe el și scris de mână: „Sara, uită-te la pagina 21“. Nu o să uit niciodată data: 14 mai 2001.

Răsfoiesc ziarul cu presentimentul că nu era vorba despre o veste bună și îmi bubuie inima când ajung la pagina respectivă: „*CUM E POSSIBIL AȘA CEVA?*“ – este titlul scris cu litere mari. Fotografiile sunt un adevărat pumn în stomac.

Unele dintre ele arată hingherii din București care târăsc cu brutalitate animalele, ținându-le de ceafă; în altă imagine se vede un șir de câini jupuiți, întinși pe un trotuar din București.

Bătăile inimii se accelerează: cum e posibilă oroarea asta? Desigur, am văzut imagini similare pe internet din China, dar aici, nu foarte departe de Italia, se poate întâmpla cu adevărat această nenorocire?

Citesc în articol că pagina aparține asociației ENPA Milano, ei au decis să denunțe cel mai mare masacru de câini de pe teritoriul continentului nostru.

După câteva minute pe care le petrec citind acele rânduri, închid *Corriere* și deschid e-mailul: am prea multe lucruri de făcut și nu pot lăsa ca acele fotografii să-mi distragă atenția.

Dar din când în când îmi vin în minte și-mi este greu să mă concentrez. Seara, înainte de a pleca, hotărâsc să-i arăt ziarul soțului meu, Massimo.

Ne-am căsătorit acum aproape un an și locuim împreună cu trei pisici în zona Milano. În timp ce conduc spre casă mă gândesc la prima noastră întâlnire și zâmbesc fără să vreau.

Ne-am cunoscut în 1998, când lucram la agenția de presă a Primăriei din San Donato Milanese. Îl căutasem pe agentul de ispravă care-mi dăduse două amenzi pentru că îmi parcasem mașina, un Fiat 500, chiar în fața primăriei, și astfel împiedicaserăm spălarea străzii. L-am implorat atunci să-mi lase doar o amendă, convinsă că ar putea face o favoare unei colege tinere și drăguțe, dar băiețandru' acela înalt, cu barbă blondă și ochi albaștri, era de neînduplecat. E inutil să spun că l-am detestat, chiar dacă în sufletul meu știam că avea dreptate.

Dar după un timp mă întorsesem la secția de poliție locală căutând sprijin pentru rubrica mea dedicată câinilor abandonati aflați în grija primăriei. Surprinzător, singurul polițist care-mi dădea dreptate era chiar el, băiețandru cel sever.

Massimo și cu mine am devenit prieteni datorită dragostei noastre pentru câini, apoi ne-am îndrăgostit, iar în anul următor ne-am mutat împreună: el pentru a sta departe de o mamă greu de suportat, eu pentru a mă îndepărta de conflictele teribile cu tata.

Era sfârșitul anului 1998: aveam douăzeci și șase de ani, iar Massimo, cu cinci ani mai mult decât mine. După doi ani, făceam pregătiri de nuntă: în timp ce părinții mei se ocupau să organizeze toate detaliile legate de ceremonie și masă, eu mă ocupam să mut o cățea cu pui de la niște țărani într-o magazie de-a familiei mele. Așadar fica lor părea mai preocupată de siguranța patrupedelor decât de trimiterea invitațiilor.

Massimo e un om bun, capabil să găsească latura comică în cele mai tragice situații. Dar acea pagină din *Corriere* îl afectează și pe el, iubește câinii la fel de mult ca mine, în această seară nu reușește să spună nimic care să tempereze oroarea acelor imagini.

— Ce vrei să faci? mă întrebă după cină.

— Nu știu, răspund cu capul plecat. Probabil nimic...

În următoarele zile încerc să nu mă gândesc la ce se petrece în România: sunt departe, am un loc de muncă solicitant și e inutil să mă gândesc la o situație în fața căreia am mâinile legate. Păstrez însă acea pagină de ziar, fără să știu de ce.